

art13

SPRAVODAJCA AKADÉMIE UMENÍ V BANSKEJ BYSTRICI

Známky pre hokejových fanúšikov

Opäť prichádza čas pre zrýchlený tep a rastúci adrenalin. Čakanie na triumfálne víťazstvá, majstrovské výkony, nezabudnuteľné zážitky či malé športové sklamanie. To všetko prináša hokej. Konečne celý svet upriami pozornosť na Slovensko – do dejiska 75. majstrovstiev sveta 2011 IIHF.

Aj Akadémia umení v Banskej Bystrici (AU BB) a banskobystrička akciová spoločnosť Slovenská pošta fandia našej hokejovej reprezentácii. Obe inštitúcie sa zapojili tiež do organizácie majstrovstiev. Pošta prispela vydaním „hokejových“ poštových známok, ktorých autorom výt-

varného návrhu je dekan Fakulty výtvarných umení (FVU) AU BB akademický maliar Igor Benca. Fanúšikovia budú môcť známych potešiť pozdravmi s originálnymi známkami zobrazujúcimi hokejového brankára a známeho útočníka Pavla Demitru, ako dáva gól počas samostatného nájazdu na bránku.

Z Bencovej autorskej dielne vyšiel aj výtvarný návrh obálky prvého dňa (FDC) a pečiatky. FDC zobrazuje hokejistu s hokejkou a pukom na ľadovej ploche štadióna.

Tieto známky sú v poradí už piatou známkou, ktorú Slovenská pošta vydala s hokejovou tematikou. Súčasne so známkami vyšla

aj FDC s pečiatkou FDC s dátumom 25. 3. 2011 a domicilom Bratislava.

Známky s nominálnymi hodnotami 0,40 € a 0,50 € majú rozmery 26,5 x 44,1 mm, vrátane perforácie (na výšku). Vytlačila ich technikou ofsetu Poštovní tiskárna cenin Praha, a. s., na tlačových listoch s 25 známkami. FDC vytlačila TAB, s. r. o., Bratislava, technika tlače – jednofarebný ofset v modrej a červenej farbe.

Obe známky sa môžu použiť spolu alebo samostatne. Platia vo vnútroštátnom i medzinárodnom poštovom styku od 25. marca 2011 až do odvolania.

(dc)

ART 3 bude spoločným výtvarom

Milí čitatelia nášho vysokoškolského časopisu či spravodajcu, ktorý vychádza s prestávkami takmer desať rokov a prešiel rôznymi vývinovými etapami. Dnes, po vyše dvoch rokoch, držíte v rukách skôr občasník. Možno, aj vďaka vám, sa vyprofiluje na štvrťročník či mesačník, možno dokonca opäť na časopis. Čas ukáže ...

Chcem osloviť v zastúpení formujúcej sa redakčnej rady všetkých, ktorí majú o tento zdroj informácií a poznatkov záujem, budú ho čítať a najmä tých, ktorí by chceli do spravodajcu prispievať. S úctou k predchodcom, ktorých mená sa spájali s Akadémiou umení v Banskej Bystrici, a so snahou nadviazať na jej históriu, spoločenské postavenie a tradície, sa budeme snažiť pokračovať v trende zvyšovania atraktívnosti a kvality nášho vysokoškolského občasníka.

ART 3 patrí nám všetkým, bolo by dobré, keby zároveň prezentoval aj reprezentoval čo najširšie spektrum informácií a názorov na akadémiu a všetky oblasti jej činnosti. Preto si dovoľujem vás všetkých požiadať o spoluprácu pri prezentovaní našich úspechov, názorov, postrehov. Veď aj najmenší úspech kohokoľvek na ktorejkoľvek fakulte je spoločným úspechom.

V kolektíve tvorcov spravodajcu máme predstavu o niektorých zmenách, námetoch na rozšírenie a spestrenie informácií. Budeme však veľmi radi, ak nám napíšete akékoľvek tipy na rubriky, témy, prídete s čímkol'ek, čo by ste chceli na stránkach ART 3 čítať. Alebo aký by ste ho chceli vidieť. Myslíme tým, v akom formáte, na akom papieri ... Lebo občasník bude vždy taký, aký si ho spoločne vytvoríme.

Za zmysel spravodajcu považujem to, aby členovia akademickej obce – zamestnanci aj študenti - dostali základné informácie o škole, najvýznamnejších akciách a živote na jednotlivých fakultách i aktivitách ich poslucháčov a pedagógov aj mimo akademickej pôdy. Jeho poslaním nie je chronologicky zaznamenávať všetky udalosti na pôde školy, uverejňovať rozsiahle odborné materiály ani viesť diskusie. To je dané aj rozsahom, v akom spravodajcu dostávajú do rúk. Zmestia sa doň len základné informácie. Preto mojím zámerom, ale aj zámerom kolektívu jeho tvorcov je, aby periodikum obsahovalo články, ktoré prispievajú k šíreniu dobrého mena akadémie a vhodným spôsobom spropagujú dianie na fakultách. Budeme sa snažiť prinášať čo najobjektívnejšie informácie bez akéhokoľvek citového zaangažovania. Ak bude mať niekto z čitateľov pripomienky k vydaniu, niektorému z uverejnených príspevkov, môže sa obrátiť na redakčnú radu alebo priamo na jeho autora.

Danica Kubišová

Dekanom bude sochár Sapara

Novým dekanom Fakulty výtvarných umení (FVU) Akadémie umení v Banskej Bystrici (AU BB) sa stal akademický sochár Juraj Sapara. Akademický senát fakulty ho zvolil na zasadnutí 15. marca 2011. Vyberal z dvoch kandidátov. Protikandidátom Saparu bol akademický maliar Miroslav Nicz. Za Saparu hlasovalo 7 členov senátu a za Nicza boli traja. Z 11 vydaných hlasovacích lístkov bol jeden neplatný.

Sochár a vysokoškolský pedagóg Sapara (1947) pochádza zo Žiliny. V rokoch 1963 až 1967 študoval na Strednej škole umeleckého priemyslu, 1967 až 1973 odbor figurálne sochárstvo na Vysokej škole výtvarných umení (VŠVU) v Bratislave (u prof. F. Štefunku a J. Kostku). Pôsobil ako pedagóg na Ľudovej škole umenia v Senci, ako slobodný umelec, pedagóg na Strednej priemyselnej škole grafickej v Bratislave a vedúci Katedry sochárstva

FVU AU BB, kde dodnes vyučuje. Zaoberá sa monumentálnou tvorbou (keramický reliéf – Komárno, Bratislava, Považská Bystrica, kamenný reliéf - Bratislava, Poprad, veľká fontána, stena hotela). Je spoluautorom štátneho znaku na Úrade vlády SR. Zúčastnil sa na mnohých Medzinárodných sochárskych, medailérskych, rezbárskych a drevárskych sympóziách. Bol organizátorom a kurátorom viacerých výstav. Venuje sa aj kresbe, maľbe a počítačovej grafike. Patrí k zakladajúcim členom združenia Gerulata a je členom Združenia medailérov Slovenska.

Novozvolený dekan sa ujme funkcie 17. mája 2011, kedy „vyprší“ funkčné obdobie akademickému maliarovi Igorovi Bencovi. V čele fakulty by mal Sapara stáť do roku 2015.

(dc)

Dámy a páni, tak teda prišli!

Už po siedmy raz sa môže Akadémia umení v Banskej Bystrici (AU BB) pýšiť aktivitou svojich filmárov. Dámy a páni, prichádzame... je projekt Fakulty dramatických umení, ktorý širokej verejnosti predstavuje krátke filmy študentov scenáristiky či dokumentárnej tvorby.

Obrovský úspech na tohtoročnom premietaní zožal Syzifos od Mareka Janičíka, či O koliesko menej od Harry Gavendovej. Smiech neopustil divákov pri filme Energia je niečo také, ktorého autorom je Igor Hvorečný a Heteroškola od Lubky Krajňákovovej sa tiež mohla tešiť z úspechu. Na Palacinky Pavla Matiu majú mnohí chuť ešte i dnes a po Slnecnej ulici Mateja Juhára prechádzajú s úsmevom všetci, ktorých program Europa-Cinemas 28. marca zaujal.

Návštevnosť prehliadky sa oproti minulému roku zvýšila o 120 percent. Filmári si teda prišli na svoje a pocit zadosťučinenia im nevzala ani prípadná konštruktívna kritika od pedagógov.

Monika Bandová

Akademický senát vedie Tomanová

Novou predsedníčkou Akademického senátu Akadémie umení v Banskej Bystrici (AU BB) je známa operná speváčka Mária Tomanová. Vedúca katedry vokálnej interpretácie, ktorá pôsobí na našej vysokej škole od jej vzniku v roku 1997, ho vedie od januára tohto roku. S Máriou Tomanovou sme sa porozprávali o očakávaníach súvisiacich s jej novou funkciou.

Prečo ste prijali post šéfky akademického senátu?

Na Fakulte múzických umení (FMU) pracujem od jej založenia a bola som aj členkou Akademického senátu AU BB v predchádzajúcom období. Tak som mala možnosť hlbšie preniknúť do činnosti školy a byť prítomná pri jej budovaní a dosahovaní jej pozitívnych výsledkov.

Čo očakávate od funkcie predsedníčky akademického senátu?

Budem sa snažiť korektne viesť senát, na ktorého pôde budeme riešiť samozrejme rovnocenne problémy jednotlivých fakúlt AU BB.

Senát má pomerne veľkú moc. Schvaľuje, teda de facto rozhoduje o tom,

kam pôjdu financie prideľované zo štátneho rozpočtu. Ako môže radový člen akademickej obce, ktorý nie je v senáte, ovplyvniť ich tok?

Myslím si, že radoví členovia akademickej obce odovzdali hlasy členom senátu, ktorí ich zastupujú, a tak by im mali aj dôverovať pri rozhodovaní a rozdeľovaní finančných prostriedkov.

Má predseda senátu možnosť zmeniť niečo v činnosti akadémie?

Som presvedčená, že vedenie AU BB a jednotlivých fakúlt zastupujú kompetentní a odborne erudovaní funkcionári, kde nie je potrebné zvláštne zasahovanie do ich činnosti.

Opýtali sme sa za vás

Ako sa darí Akadémii umení v Banskej Bystrici (AU BB)?

„Verím, že sa nám podarí obhájiť štatút univerzitnej vysokej školy, tak ako sa to podarilo pred pár mesiacmi našej partnerskej Vysokej školy múzických umení v Bratislave. Sedemčlenná pracovná skupina Akreditačnej komisie nás navštívila 23. marca 2011. Čakáme na jej verdikt. Medzi radosti patrí aj fakt, že je krátko pred dokončením rekonštrukcia budovy Fakulty dramatických umení (FDU). V neposlednom rade ma teší záujem nového predsedu Matice slovenskej Mariána Tkáča o vznik spoločného divadla Matice a Akadémie umení, ktoré by ponúkalo divákovi slovenskú klasickú, ale aj súčasnú dramatickú literatúru v inscenáciách našich poslucháčov herectva, réžie aj dramaturgie. Medzi prvé tituly tohto divadla by mala patriť inscenácia hry Jozefa Podhradského Holuby a Šulek, ktorá uzrelo svetlo sveta u nás na Akadémii ešte v decembri minulého roka. Napriek tomu, že text hry napísali v roku 1850, išlo o jej druhé uvedenie na javisku. Prvé bolo v roku 1981 v Slovenskom národnom divadle v Bratislave v réžii Pavla Haspru. Témou inscenácie je martýrska smrť dvoch hurbanovských dobrovoľníkov v revolúcii roku 1848,“ rektor Akadémie umení v Banskej Bystrici Matúš Ol'ha.

(dc)

Ako môže bežný zamestnanec školy kontrolovať, čo senát schvaľuje?

Po každom zasadnutí Akademického senátu sa napíše zápisnica a uznesenie, do ktorého môže nahliadnúť ktorýkoľvek zamestnanec AU BB. Pokiaľ má výhrady alebo pripomienky môže ich predložiť na najbližšie rokovanie Akademického senátu.

Aký vzťah má Akademický senát AU BB a akademické senáty jednotlivých fakúlt?

Pokiaľ sa problémy fakúlt nevyriešia na pôde ich senátov, zaoberá sa nimi „veľký“ Akademický senát. Jeho snahou je daný problém vyriešiť v prospech fakulty.

(dc)

Kameru mal v Thurzovcoch v rukách dekan

Cyklus siedmich dokumentárnych filmov Thurzovci, ktorý beží od 21. marca tohto roku každý pondelok o 8.10 hodine na dvojke Rozhlasu a televízie Slovenska (RTVS), má na svedomí realizačný tím z Akadémie umení v Banskej Bystrici (AU BB) pod vedením rektora Matúša Ol'ha. Dramaturgom projektu bol pedagóg z katedry dramaturgie, réžie a teológie Štefan Fejko a kameru mal v rukách dekan Fakulty dramatických umení (FDU) Milan Švehlík. V hraných sekvenciách filmu dostali príležitosť predovšetkým herci z východoslovenských divadiel, keďže projekt realizovala košická televízia. Medzi nimi boli aj absolventi herectva FDU AU BB, ktorí pôsobia v angažmáne v prešovskom Divadle J. Záborského. Hlavnú postavu Imricha Thurzu stvárnil Karol Cičmanec, člen Slovenského komorného divadla v Martine.

Režisér Ol'ha dokončil film, ktorého autorom scenára je nový predseda Maticy slovenskej Marián Tkáč, koncom minulého roka. Vznikol na základe zmluvy so štátom, kde Ministerstvo kultúry SR finančne podporilo vznik vybraných diel. Ide o najväčší projekt, ktorý v roku 2010 vyprodukovalo košické televízne štúdio a vyrábal sa takmer celý rok.

Kniha o Thurzovcoch z pera Mariána Tkáča má dve časti - rozhlasovú novelu, rozprávanie posledného z rodu Turzovcov, ktorý zomiera v Mikulove a faktografickú o rode Thurzovcov. Jej násilnejšou stránkou, je časť o ekonomike, o tej časti Turzovského majetku, ktorého životaschopnosť vytrvala až do roku 1946 a bola by, nebyť vtedajších zmien, vytrvala aj dlhšie.

„Thurzovci sa výrazne zapísali do našich dejín ako tvorcovia na svoj čas veľmi úspešnej obchodnej spoločnosti európskeho formátu - Thurzovsko-fuggerovskej mediárskej spoločnosti v Banskej Bystrici - ale aj ako predvídajú politici. Vedeli šikovne balansovať medzi vtedajšími dvoma krajinami jatriacimi dobu, ktoré nastali polarizáciou spôsobenou Lutherovou reformáciou,“ predstavil tento rod Ol'ha. Za veľmi zaujímavý nápad považuje retrospektívny prístup scenáristu, ktorý necháva o dejinách rodu rozprávať jeho najmladšieho a zároveň posledného mužského potomka, Imricha Thurzu. Ten umrel iba 23-ročný počas rokovani o mieri medzi Gáborom Betlenom a cisárom Ferdinandom II v Mikulove za dodnes nejasných okolností. Medzi obtiažnosti tejto témy patrí podľa režiséra pomerne málo dochovaných - a pre film fotogenických - pamiatok. Nezachovali sa žiadne pohyblivé obrázky, iba archívne listiny, portréty, náhrobné epitafy či zopár kaštieľov a zámok, ktoré od čias, o ktorých je vo filme reč, prešli niekoľkonásobnými rekonštrukciami. Práve tento nedostatok sa snaží Tkáčov scenár nahradiť hranými dramatizovanými časťami. A tak sa vo filme objavuje okrem posledného z rodu Thurzovcov aj palatín Juraj Thurzo, jeho manželka Alžbeta Cobarová, krvilačná grófká Alžbeta Báthoryová či podnikavý a šikovný obchodník Ján Thurzo, ale aj známy košický učenec a básnik Ján Bocatius, ktorý umrel prakticky v tom istom čase ako hlavný hrdina Imrich Thurzo. Pravdepodobne sa obaja stali obeťami úkladnej vraždy, ktorú zosnoval gróf Mikuláš Esterházi. Ten len veľmi krátko pred mikulovskými rokovaniami o mieri „odskočil“ od Gáboru Betlena k cisárovi Ferdinandovi II. Na mikulovských rokovaniach už sedel na strane cisára, ale s oboma tajne vyjednával, a pritom ich „hostil“, až napokon Bocatius aj Imrich Thurzo za záhadných okolností skonali, pričom obaja mali vážne problémy so zažívaním. Okrem mladej nevesty Kristíny získal Mikuláš Esterházi aj majetky,

ktoré do manželstva s Imrichom Thurzom priniesla. Seriál dokumentárnych filmov v čase výroby považovali za začiatok cyklu o slávnych slovenských rodoch.

Každý diel sedemdielného cyklu sa venuje jednej z výrazných postáv rodu. Začína levočským mešťanom Jurajom Thurzom - menovcom svojho slávnejšieho potomka palatína Juraja Thurzu - a mapuje vyše 200-ročnú históriu rozmachu aj zániku jedného rodu. Okrem samotných životných peripetií jednotlivých hrdinov sa dozvedáme aj o dobových mocenských pomeroch, napätiach a zlomoch. Vďaka palatínovi Thurzovi zasadá v októbri 1610 žilinská synoda, ktorá mala určujúci význam pre vznik a rozvoj evanjelickej cirkvi na

v prospech hraného najmä tam, kde chýba filmový, či aspoň fotografický archív. Ukázať vo filme listinu je síce možné, ale divák na dejinách vzrušuje predovšetkým ľudský osud. Schopnosť podať historicky verne a pritom ľudsky presvedčivo autentickú historickú postavu je už viac úlohou pre dramatika než historika. Skúsenosť nás učí, že čím je autor vernejší historickým dokumentom, tým je aj umelecký obraz doby aj hrdinu ľudsky presvedčivejší a komplexnejší,“ vysvetlil Ol'ha.

Zdôraznil, že jeho ambíciou bolo predovšetkým oboznámiť nášho súčasníka s osudmi tohto pozoruhodného rodu. Film je rekapituláciou života,

Thurzov dom na Námestí SNP v Banskej Bystrici, kde je dnes Stredoslovenské múzeum.

Slovensku. Pravdupovediac aj táto okolnosť - okružle 400. výročie - zohrala úlohu pri rozhodnutí vytvoriť spomínaný dokumentárny cyklus. V scenári dominuje rozprávačský princíp. Obrazová časť sa opiera o krásu našich stredovekých miest a hradov a prináša na obrazovky divákovi súčasný pohľad na tvár Spiša, Oravy, Nitry či Bytče a Banskej Bystrice a ďalších miest, ktoré sa s osudmi rodu Thurzovcov spájali.

Film je kombináciou dokumentu a hraných scén, ako sa vyjadril jeden z televíznych tvorcov, polohraný dokument, časť pozostáva z použitých dokumentov a časť z presne podľa dokumentárnych faktov inscenovaných hraných scén. **„Dnes je divák - najmä vďaka zahraničným satelitným vysielaniam historických televíznych kanálov - zaplavovaný veľmi dobre spracovanými dokumentmi z dávnej aj nedávnej histórie, z ktorej nemáme nijaké pohyblivé archívne dokumenty, ba ani fotografie. V lepšom prípade nájdete portrét hrdinu. Filmári si v takej situácii vypomôžu zinscenovaním historických udalostí. Pomer medzi hraným a dokumentárnym sa zvyšuje**

skutkov a hriechov Thurzovcov z perspektívy ich posledného mužského potomka.

„Mojou doménou je skôr divadlo. V poslednom čase je príležitosť pracovať na tak zaujímavých projektoch, akými sú Thurzovci, veľmi vzácna. Napriek tomu si myslím, že dokumentárny film má dnes nezastupiteľnú funkciu. Dokumentov, ktoré nám objasňujú našu históriu, je žalostne málo a cudzí nám naše dejiny filmovať nebudú. Ani nezaznamenajú naše ešte žijúce výnimočné osobnosti pre budúce generácie. Možno ešte za cudzie peniaze budú obhajovať vo filmoch pre nás neprijateľný pohľad na našu históriu a jej hrdinov,“ reagoval na otázku, či ho nelákajú dokumenty, rektor AU BB. **A aké témy by mali podľa neho poskytnúť pre film literárni tvorcovia? „Také, ktoré odpovedajú súčasníkovi na jeho dnešné životné dilemy. Témy, z ktorých sa pre samú ideológiu vytráca človek ako komplikovaná, často protirečivá, nejednoznačná, niekedy prislabá, ale o harmóniu so sebou a svetom sa snažiaca bytosť.“** (dc)

Kocourkovo aneb jen abychom v hanbě nezůstali

Výrazne omladený herecký kolektív prešovského Divadla Jonáša Záborského (DJZ) o absolventov Fakulty dramatických umení /FDU/ Akadémie umení v Banskej Bystrici /AU BB/ pod režisérskou taktovkou rektora AU BB Matúša Ol'hu naštudoval Chalupkovo Kocúrkovo. V premiére 1. apríla sa predstavilo sedem z osem bývalých študentov AU BB, ktorí momentálne pôsobia v DJZ. Mimochoďom, aj umeleckým šéfom činohry je taktiež absolvent divadelnej réžie FDU AU BB Michal Náhlík. O Kocúrkove a všetkom možnom, čo s tým samozrejme súvisí, sme sa porozprávali s režisérom Ol'hom.

Prečo ste sa šli práve po Kocúrkove?

Ponuku vedenia divadla som len rozšíril o ďalšiu Chalupkovu hru Všetko naopak. A tak divák uvidí v jeden večer kompozíciu hier nášho slávneho komédigrafa. Ján Chalupka (1791 – 1871) slávi v tomto roku aj okrúhle jubileum, dokonca dvojité.

Čo je vaša ambíciou pri inscenovaní uvedených dvoch textov?

Predovšetkým vrátiť sa k pôvodnému zneniu, tak ako ich dramatik napísal v anonymne vydaných Kocourkovo aneb jen abychom v hanbě nezůstali, či Všetchno naopak aneb Tesnošilova Anička se žení a Honzik vdáva. Hoci J. Chalupka patrí k pomerne často hraným autorom, práve úpravy režisérov ho často deformovali na nepoznanie. Mnohé z jeho textov je už mŕtve, najmä tam, kde chcel predostrieť pred diváka pozitívny príklad hrdinu. Ale živý je jeho ironický pohľad na hodnoty a svet malomestských súčasníkov s ich malými a prízemnými životnými cieľmi a pomýlenými ambíciami v nekritickom prijímaní cudzích – najmä maďarských - vzorov, v ich pechorení sa za dobrým ženichom či nevestou a majetkom. Pozoruhodnými adaptáciami v doterajšej inscenačnej praxi boli najmä Všetko naopak v réžii Magdy Lokvencovej-Husákové a úprave Stanislava Mičinca na bratislavskej Novej scéne v roku 1964 alebo inscenácia Kocúrkova v réžii a úprave Ľubomíra Vajdičku v martinském divadle v roku 1978.

Stretli ste sa už aj Vy s oboma hrami v praxi?

Kocúrkovo som inscenoval vo vyspelom ochotníckom divadelnom súbore J. Chalupku v Brezne a Všetko naopak v Divadle SNP v Martine v roku 200. výročia narodenia autora a 120. výročia jeho smrti. Starší brat známeho štúrovského básnika a autora hádam najslávnejšej romantickej básne Mor ho! Sama Chalupku bol nesmierne vzdelaným synom evanjelického farára. Ovládal niekoľko svetových jazykov a napriek výhodám, ktoré pre jeho existenciu plynuli z kolaborácie s maďarskými literárnymi kruhmi či maďarskou štátnou vrchnosťou, zotrúval pevne na pozíciách slovenského národného obrodene. Ušlo sa mu za to zopár kopancov, bieda a chlad aj a najmä zo strany rodákov.

Čím sú uvedené tituly aktuálne pre dnešok?

Kocúrkovo aj Všetko naopak v čase vzniku prijímali s veľkým úspechom, ale nedobre sa na autora dívali niektorí obyvatelia nemenovaného slovenského malomesta, ktorí sa v postavách na javisku spoznali a spoznali ich aj spoluobčania. Talent a mimoriadne dramatické schopnosti J. Chalupku sú predovšetkým v odvahe napísať a uviesť na scénu dramatické dielo. Veď je všeobecne známe, že práve Kocúrkovo, ktoré v auguste 1830

uviedol v Liptovskom Svätom Mikuláši divadelný nadšenec Mikuláš Fejerpataky-Belopotocký je pamätným dátumom, od ktorého rátame vznik novodobého slovenského divadla. Dobrých 100 rokov iba ochotníckeho, ktoré zohralo v národnouvedomovacom procese Slovákov a v zachovaní spisovnej slovenčiny kľúčovú úlohu. Treba pripomenúť, že Chalupka napísal prvé hry v biblickej či slovakizovanej češtine a mojou ambíciou v predstavení, ktoré som pripravil v DJZ, bolo vrátiť sa k originálu. Chalupka síce v druhej polovici 19. storočia prepísal hry do spisovnej slovenčiny, ale postarší pán už kadečo z mladických dramatických prác poupravoval, uhladil, či „okrášlil“. Netreba zabúdať, že takmer 40 rokov hrávali ochotníci komédie J. Chalupku práve v origináli, kde cez vtedy oficiálny literárny jazyk slovenských evanjelikov prerážala prirodzená spontánnosť slovenčiny, vnášajúca do textu biblickej češtiny slovenskú výslovnosť, slová, aj typickú melódiu kraja, v ktorom sa používala. Chalupka sa kriticky díva na odnárodňovacie snahy slovenského mešťanstva, ktoré zosmiešnil najmä v postavách Jána Tesnošila a Pána z Chudobíc, slovenského zemana. Taktiež bol neuprosný k žabomyšim sporom a životným cieľom malomestských súčasníkov. Nie nadarmo ho jeho obdivovateľ, slovinský slavista Kopitar nazval slovanským Voltairom.

Ako sa Vám spolupracovalo o s hereckým súborom v DJZ?

Prešov je mojím rodným mestom a dodnes tu žije takmer celé moje príbuzenstvo z matkinej aj otcovej strany. Okrem toho mi v Prešove svojho času ponúkli prvú pohostinnú réžiu ešte ako mladému začínajúcemu režisérovi, vtedy členovi Divadla J. G. Tajovského vo Zvolene. Išlo o inscenáciu komédie srbského dramatika Dušana Kovačevića Zberné stredisko, ktorú sme v DJZ uviedli pod názvom Nebožítikovo v roku 1987.

Koľko predstavení ste už odrežirovali na prešovskej scéne?

Pravidelne som sa vracal v Prešove okrem DJZ aj do Divadla Alexandra Duchnoviča, kde som od roku 1996 dodnes pripravil 12 titulov. Posledným sú z jesene minulého roku Ťapákovci, dramatická rovnomennej poviedky B. S. Timravy z pera Ondreja Šulaja. V DJZ bolo tých hier o niečo menej, ale dá sa v nich vystopovať jasná dramaturgická línia inscenácií slovenskej dramatickej spisby, či už spomeniem Ženský zákon (2000), Kubo (2001), Statky-zmätky (2006) alebo vydarenú koprodukcii dvoch prešovských divadiel v inscenácii hry chorvátskeho dramatika Mira Gavranu Muž mojej ženy (2002).

(dc)

Štúdio D 44 má päť rokov

Štúdio D 44 oslávilo nedávno piate narodeniny. Komorný divadelný priestor otvorili uprostred divadelnej sezóny 2005/2006, koncom januára, v Štátnej vedeckej knižnici (ŠVK). Číslica v jeho názve skrýva niekoľko inotajov. V čase, keď sa podarilo milé divadelné miesto uviesť do pravidelnej prevádzky, nachádzalo sa v jeho hľadisku 44 stoličiek. A ich počet sa dodnes nezmenil. V Banskej Bystrici je rok 1944 pamätný vďaka udalosti, ktorá znamenala podstatný prelom do vnímania Slovenska a Slovákov, a ich vzťahu k fašistickému Nemecku. Presne 44 kilometrov je z Banskej Bystrice do Brezna, kde doteraz funguje významný ochotnícky súbor. Najmä v sedemdesiatych rokoch minulého storočia, kedy bol jeho režisérom erudovaný divadelník a divadelný pedagóg Peter Scherhauser, ale aj v ďalších desaťročiach po jeho pôsobení, predstavoval špičku slovenského ochotníckeho divadla. Krstnými otcami sa stali pedagógovia Akadémie umení (AU) v Banskej Bystrici a známi herci Juraj Sarvaš – hlavný predstaviteľ filmu Paľa Bielika (ktorý bol takmer Banskobystričan, z neďalekej Senice) s názvom 44 - a Jan Přeučil, ktorý názov divadelného štúdia navrhol zjavne inšpirovaný

významným českým avantgardným divadelníkom E. F. Burianom a jeho divadelným štúdiom D 34. Prvým predstavením Štúdia D 44 bola Čajka Antona Pavloviča Čechova.

V centre Banskej Bystrice vznikol priestor pre divadelnú tvorbu, kde každoročne odpremiérujeme tucet monodram, ktoré naši poslucháči majú povinnosť pripraviť vo štvrtom ročníku štúdia herectva. Okrem týchto individuálnych produkcií bolo Štúdio D 44 svedkom aj niekoľkých komorných predstavení, či už v réžii pedagógov, alebo poslucháčov Fakulty dramatických umení (FDU) AU. V čase vzniku sme priali divadlu dlhý život a kvalitný repertoár, dúfajúc, že v Banskej Bystrici vznikne čoskoro stála činoherná scéna popri už existujúcom opernom súbore. To sa ukázalo – zatiaľ – ako nereálne v meste s vyše desiatkou tisícov študentov vysokých škôl a množstvom kultúrnych občanov, meste s dramatickými autormi, ktorí sa v Banskej Bystrici a blízkom okolí narodili. Pôsobili v nej kremnický rodák Pavol Kyrmezer, brezniansky satirik Ján Chalupka a najmä baľko Jozef Gregor Tajovský, ale aj mladších dramatici Peter Karvaš, zvolenský rodák Ján Solovič, rodák z Čierneho Balogu

Peter Kováčik, alebo svetoznámy dramatik hrávaný v cudzine, ale doma zvláštnym spôsobom obchádzaný Osvald Zahradník, ktorého hviezda zažiarila v čase, keď žil v našom meste, začiatkom sedemdesiatych rokov, a ktorého Sôlo pre bicie (hodiny) hrali v moskovskom MCHAT-e zrelí starší herci pamätajúci si ešte slávneho K. S. Stanislavského.

Hoci sa nepodarilo v meste pod Urpínom dodnes založiť štátnu činohru, Štúdio D 44 ako jej predobraz ponúka milovníkom dramatického umenia každý pondelok od októbra do konca mája o 17. hodine herecké a režijné pokusy adeptov divadelného umenia. Tí budú raz možno tak slávni ako legendárny Viliam Záborský, ktorý získaval divadelné ostrohy práve v našom meste – či veľikán slovenského divadla Karol L. Zachar, ktorý ako trojročný, po smrti matky, prišiel do sirotinca práve v Banskej Bystrici, ale aj mnohí iní. Naše mesto môže byť hrdé na divadelníkov a známe osobnosti dramatických umení, ktoré čerpali z jeho jedinečnej atmosféry a kultúrneho prostredia. Dokázali, že je dramatickým umením tak povediac nasýtené.

Matúš Olša

Štúdio D 44 si našlo miesto v budove Štátnej vedeckej knižnici v Lazovnej ulici v Banskej Bystrici.

Mladí umelci sa prezentujú v knižnici

Prezentácia výsledkov vzdelávacieho procesu Akadémie umení v Banskej Bystrici (AU BB) v tamojšej Štátnej vedeckej knižnici (ŠVK) je zámerom spolupráce oboch inštitúcií. Zmluvu na trojročné obdobie podpísali koncom

februára riaditeľka ŠVK Oľga Lauková a rektor AU BB Matúš Oľha.

Vysoká škola a ŠVK majú podľa ich predstaviteľov pri šírení kultúrneho dedičstva a hodnôt i v oblasti výchovy a vzdelávania viaceré

spoločné záujmy, poslanie a zodpovednosť. Kvôli efektívnejšiemu využívaniu odborníkov pôsobiacich v obidvoch inštitúciách ako aj materiálnych prostriedkov sa partneri dohodli na vzájomnej spolupráci pri realizácii prezentácií študentov a vysokoškolských učiteľov AU BB v ŠVK na podujatiach pripravovaných školou i knižnicou.

„ŠVK poskytne priestory pre skúšky a predstavenia, koncerty a prezentáciu umeleckej tvorby študentov a vysokoškolských učiteľov formou výstav a tiež pri spoločných aktivitách, akými sú semináre, konferencie a sympóziá,“ konštatovala riaditeľka Lauková. Rektor Oľha doplnil, že študenti a učelia sa zapoja do akcií organizovaných ŠVK sprievodným programom, organizovaním výstav, hudobných a speváckych vystúpení, divadelných predstavení a podobne. Pomôžu napríklad tiež pri príprave pravidelných podujatí z cyklu Osobnosti v ŠVK.

(dc)

Podpísanie zmluvy o spolupráci, medzi AU v BB a ŠVK, 28. 2. 2011

Trojročnú zmluvu o spolupráci Akadémie umení v Banskej Bystrici (AU BB) a tamojšej Štátnej vedeckej knižnice (ŠVK) spečatili podpismi rektor AU BB doc. Mgr. art. Matúš Oľha, PhD. a riaditeľka ŠVK PhDr. Oľga Lauková, PhD.

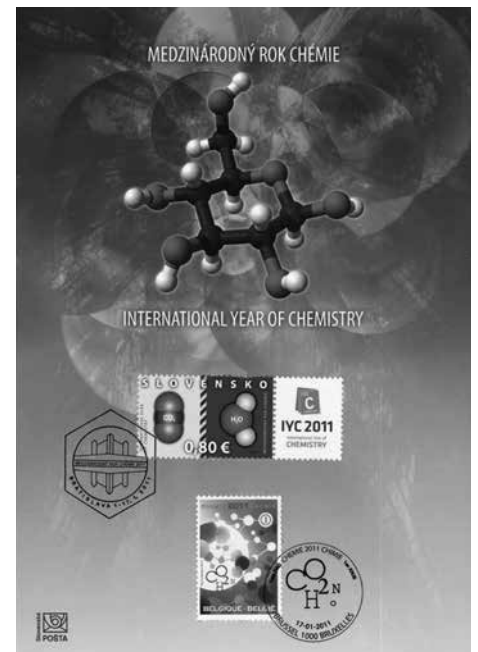
Snímka: Juraj Solivajs

Príspevok k roku chémie

Do tvorivej „zbičky“ dekana Fakulty výtvarných umení (FVU) Igora Bencu pribudla emisia známok k Medzinárodnému roku chémie, za ktorý vyhlásilo Valné zhromaždenie OSN rok 2011. K tejto príležitosti vydala Slovenská pošta poštovú známku. Iniciovala ju Slovenská chemická spoločnosť pri Slovenskej akadémii vied (SAV).

Autor akademický maliar Igor Benca sa zúčastnil aj na slávnostnej inaugurácii poštovej známky 17. januára 2011 v Malom kongresovom centre vedy vydavateľstva SAV v Bratislave. Pokrstili ju kryštálkami kyslíčnika uhlíčitého.

(dc)

Generálna konzulka Ukrajiny na Slovensku

Medzi viacerých významných hostí, ktorých sme privítali v Akadémii umení v Banskej Bystrici (AU BB), sa zaradila generálna konzulka Ukrajiny na Slovensku Oľga Benč. Univerzitná profesorka, národná umelkyňa a členka Národnej asociácie hudobných skladateľov Ukrajiny je nielen pedagogičkou na Čajkovského univerzite ale aj

dirigentkou speváckeho zboru. Hlavným cieľom jej návštevy v meste pod Urpínom bolo nadviazanie umeleckých a umelecko-pedagogických medzinárodných kontaktov. Na akademickej pôde sa zaujímala o jestvujúce študijné programy na jednotlivých fakultách AU BB a umeleckú a umelecko-vedeckú špecializáciu ich

pedagógov. S prorektorkou pre umenie, edičnú činnosť, výskum v umení a medzinárodné vzťahy v oblasti umenia Máriou Strenáčikovou hovorila konzulka i o perspektívnom uplatnení absolventov umeleckých škôl na Ukrajine a Slovensku.

(dc)

Snímka: Juraj Solivajs

NADÁCIA OTVORENEJ SPOLOČNOSTI
OPEN SOCIETY FOUNDATION

Kto sme, naše ciele

Nadácia otvorenej spoločnosti - Open Society Foundation (NOS - OSF) realizuje projekty v oblasti tvorby a podpory verejnej politiky, evaluačné a výskumné aktivity, advokačné projekty a súťaže. V roku 2009 sme podporili 142 grantových projektov mimovládnych organizácií prostredníctvom grantových programov. V minulom roku dosiahla naša podpora spoločne s

vlastnými realizovanými programovými aktivitami výšku viac ako 2 milióny EUR.

NOS - OSF je súčasťou medzinárodnej siete známej ako Sieť Sorosových nadácií.

Naša misia

Vytvárame ľuďom príležitosti skvalitňovať spoločnosť smerom k väčšej otvorenosti, transparentnosti a presadzovaniu rovnosti šanci. Tieto hodnoty predstavujú ideál otvorenej spoločnosti, ktorý najlepšie vystihuje naše rôznorodé cieľavedomé programové a grantové aktivity.

Podporujeme

– aktivity skupín, ktoré sa ocitli na okraji spoločnosti, v ich snahe o aktívne prekonávanie problémov s prihliadnutím na uplatňovanie ľudských práv, rozvoj filantropie a mimovládneho sektora, presadzovanie princípov dobre spravovanej spoločnosti a transparentnosť verejných procesov, vzdelávanie na všetkých úrovniach, aktivity ochraňujúce verejné zdravie, skvalitňovanie médií, medzinárodnú spoluprácu, rozvoj filantropie a mimovládneho sektora.

Redakčná rada: Ing. Petra Virágová, Ing. Danica Šimková, Mgr. art. Katarína Mišíková, Ing. Danica Kubišová – zodpovedná redaktorka, Monika Bandová.

Vydáva rektorát Akadémie umení v Banskej Bystrici.

Adresa redakcie: Akadémia umení v Banskej Bystrici, ul. J. Kollára 22, 974 01 Banská Bystrica

Ing. Danica Kubišová, rektorát, miestnosť č. 120

Tel.: 048/4145120, **fax:** 048/4145109, **mobil:** 0904841285

e-mail: d.kubisova aku.sk

Tlač: DALI-BB, s.r.o., Banská Bystrica

art3

SPRAVODAJKA
AKADÉMIE UMENÍ
V BANSKEJ BYSTRICI